

Odbor za prava djeteta upozorava na ozbiljne fizičke, emocionalne i psihološke posljedice pandemije bolesti COVID-19 za djecu i poziva države da zaštite dječja prava

Odbor za prava djeteta izražava zabrinutost zbog situacije u kojoj se nalaze djeca na cijelom svijetu, osobito djeca iz ranjivih skupina, zbog utjecaja pandemije bolesti COVID-19. Mnoga djeca osjećaju ozbiljne fizičke, emocionalne i psihološke posljedice, osobito ona u zemljama u kojima je proglašeno izvanredno stanje i obvezno ograničenje kretanja.

Uz očitovanja deset nadzornih tijela za praćenje međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, Odbor dodatno potiče države da poštuju dječja prava prilikom poduzimanja mjera za suzbijanje opasnosti koja prijete općem zdravlju zbog pandemije bolesti COVID-19.

Konkretno, Odbor smatra da države trebaju:

- 1. Uzeti u obzir utjecaje pandemije bolesti COVID-19 na zdravstvena, socijalna, obrazovna i ekonomska prava djeteta te prava na rekreaciju.** Iako su izvanredna stanja i/ili stanja katastrofe države u početku proglasile kratkoročno, očito je da bi ona mogla potrajati dulje vrijeme pa će se razdoblja ograničenog uživanja ljudskih prava produžiti. Odbor prihvaća činjenicu da je u kriznim situacijama na temelju međunarodnog prava o ljudskim pravima iznimno dopušteno provoditi mjere kojima se ograničava uživanje određenih ljudskih prava radi zaštite općeg zdravlja. Međutim, ta se ograničenja moraju uvoditi samo kad je to nužno, moraju biti proporcionalna i minimalna. Osim toga, iako treba uzeti u obzir da bi pandemija bolesti COVID-19 mogla imati značajan i nepovoljan utjecaj na raspoloživost financijskih sredstava, te poteškoće ne bi se trebale smatrati preprekom provedbi *Konvencije*. Unatoč tome, države trebaju osigurati da njihovi odgovori na pandemiju, uključujući ograničenja i odluke o dodjeli sredstava, odražavaju načelo najboljeg interesa djeteta.
- 2. Istražiti alternativna i kreativna rješenja kako bi djeca mogla uživati svoja prava na odmor, zabavu, rekreaciju te kulturne i umjetničke aktivnosti.** Takva bi rješenja trebala uključivati aktivnosti na otvorenom pod nadzorom koje bi se provodile barem jednom dnevno uz poštovanje fizičke distance i ostalih higijenskih standarda te kulturne i umjetničke aktivnosti prilagođene djeci na televiziji, radiju i internetu.
- 3. Osigurati da se učenjem putem interneta ne pogoršaju postojeće nejednakosti i da ono ne bude zamjena za interakciju učitelja i učenika.** Učenje putem interneta kreativno je rješenje kad nije moguće učenje u učionici, ali stvara probleme djeci koja nemaju pristup ili imaju ograničen pristup tehnologiji ili nemaju odgovarajuću roditeljsku potporu. Toj bi djeci trebala biti dostupna alternativna rješenja kako bi ona mogla imati koristi od vodstva i podrške koju pružaju učitelji.
- 4. Aktivirati hitne mjere kako bi se osiguralo da se djeca kvalitetno hrane** tijekom izvanrednog stanja, razdoblja katastrofe ili ograničenja kretanja jer mnoga djeca samo u školama dobivaju jedini hranjivi obrok.
- 5. Održavati pružanje temeljnih usluga za djecu, uključujući zdravstvenu skrb, pristup vodi, sanitarne uvjete i prijavu rođenja.** Unatoč povećanom pritisku na zdravstvene sustave i nedostatku sredstava, djeci ne bi trebalo uskratiti pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući testiranje i moguće buduće cjepivo, liječenje bolesti povezanih s bolesti COVID-19 i drugih, usluge na području mentalnog zdravlja i liječenje postojećih oboljenja. Djeca ujedno trebaju imati pristup čistoj vodi i sanitarnim objektima tijekom razdoblja izvanrednog stanja, katastrofe ili ograničenja kretanja. Usluge prijave rođenja ne bi se trebale obustaviti.
- 6. Proglasiti osnovne usluge za zaštitu djece ključnima i osigurati da one nastave funkcionirati i budu dostupne, uključujući kućne posjete prema potrebi, i pružiti**

profesionalne usluge na području mentalnog zdravlja za djecu kojima je kretanje ograničeno. Zbog ograničenog kretanja djeca mogu biti izložena pojačanom fizičkom i psihičkom nasilju kod kuće ili biti prisiljena boraviti u domovima koji su prenapučeni i nemaju osnovne uvjete za život. Djeca s invaliditetom i problemima u ponašanju te njihove obitelji mogli bi se iza zatvorenih vrata suočiti s dodatnim poteškoćama. Države trebaju poboljšati izvješćivanje putem interneta i telefona, sustave upućivanja te aktivnosti informiranja i osvješćivanja putem televizije, radija i interneta. Strategija za ublažavanje ekonomskog i socijalnog utjecaja pandemije bolesti COVID-19 također bi trebala obuhvaćati posebne mjere za zaštitu djece, osobito one koja žive u siromaštvu i nemaju primjeren smještaj.

7. Zaštititi djecu koja su postala još ranjivija zbog posebnih uvjeta uzrokovanih pandemijom. To uključuje djecu s invaliditetom; djecu koja žive u siromaštvu; djecu na ulici; djecu migrante, tražitelje azila, izbjeglice i interno raseljenu djecu; djecu pripadnike manjina i autohtonih naroda, djecu koja imaju zdravstvene probleme, uključujući HIV/AIDS; djecu lišenu slobode ili onu koja se nalaze u policijskom pritvoru, zatvorima, odgojnim ustanovama, centrima ili kampovima za detenciju migranata; i djecu koja žive u institucijama. Prilikom izrade mjera za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 države trebaju poštovati pravo svakog djeteta na nediskriminaciju i provesti ciljne mjere za zaštitu djece u ranjivim situacijama.

8. Kad je to moguće, otpustiti djecu u detenciji, a djeci koja ne mogu biti otpuštena omogućiti održavanje redovitog kontakta s obiteljima. Mnoge su države donijele mjere za ograničenje prilika za posjete i kontakt za djecu koja žive u institucijama ili su lišena slobode, uključujući djecu zatvorenu u policijskim institucijama, zatvorima, odgojnim ustanovama, centrima ili kampovima za detenciju migranata. Iako se te mjere ograničavanja kratkoročno mogu smatrati nužnima, dugoročno će negativno utjecati na djecu. Djeci bi uvijek trebalo omogućiti održavanje redovitog kontakta s obiteljima, barem elektroničkim ili telefonskim putem ako nije moguće uživo. Ako se izvanredno stanje, razdoblje katastrofe ili obvezno ograničenje kretanja produže, potrebno je ponovno razmotriti mjere kojima se zabranjuju posjeti. Djecu u migracijskim situacijama ne bi trebalo zadržavati ili odvajati od njihovih roditelja ako su u pratnji.

9. Spriječiti uhićenje ili detenciju djece zbog kršenja državnih smjernica i uputa u vezi s bolesti COVID-19 i osigurati da se svako dijete koje je uhićeno ili zadržano odmah vrati svojoj obitelji.

10. Širiti točne informacije o bolesti COVID-19 i o načinima sprečavanja zaraze na jeziku i u formatima prilagođenim i dostupnim svoj djeci, uključujući djecu s invaliditetom, djecu migrante i djecu s ograničenim pristupom internetu.

11. Omogućiti djeci da mogu izraziti svoje mišljenje i da se ono uzme u obzir prilikom donošenja odluka o pandemiji. Djeca trebaju razumjeti što se događa i osjećati da sudjeluju u odlukama koje se donose kao odgovor na pandemiju.

8. travnja 2020.